

Helena Kangastie, Jaana Koivuranta, Sari Kähkönen,
Päivi Saari ja Tuija Syväjärvi

C

Opettajatuutorin opas

Opettajatuutorin opas

Helena Kangastie, Jaana Koivuranta, Sari Kähkönen,
Päivi Saari ja Tuija Syväjärvi

Opettajatuutorin opas

Sarja C. Oppimateriaalit 2/2017

© Lapin ammattikorkeakoulu ja tekijät

ISBN 978-952-316-194-8 (pdf)

ISSN 2342-2513 (verkkajulkaisu)

Lapin ammattikorkeakoulun julkaisu

Sarja C. Oppimateriaalit 2/2017

Kirjoittajat: Helena Kangastie, Jaana Koivuranta,

Sari Kähkönen, Päivi Saari ja Tuija Syväjärvi

Taitto: Lapin AMK, viestintäyksikkö

Lapin ammattikorkeakoulu

Jokiväylä 11 C

96300 Rovaniemi

Puh. 020 798 6000

www.lapinamk.fi/julkaisut

Lapin korkeakoulukonserni

Lapin korkeakoulukonserni LUC on yliopiston ja ammattikorkeakoulun strateginen yhteenliittymä. Konserniin kuuluvat Lapin yliopisto ja Lapin ammattikorkeakoulu.

www.luc.fi

Sisällys

SAATTEEKSI	7
1 HOLISTINEN OHJAUSMALLI OPETTAJATUUTOROINNIN PERUSTANA	9
2 OPETTAJATUUTOROINNIN SUUNNITTELU	13
2.1 Ohjauksen tarpeet	15
2.2 Opettajatuutorin työtä ohjaavat suunnitelmat	16
3 OPETTAJATUUTOROINNIN TOTEUTUS	17
3.1 Opettajatuutorin rooli osaamis- ja ongelmaperustaisessa oppimisessa	19
3.2 Opettajatuutorin keskeiset tehtävät	19
3.3 Menetelmiä ja työkaluja	20
4 OPETTAJATUUTOROINTI – ARVIOINTIA JA KEHITTÄMISTÄ	25
4.1 Seuranta, arviointi ja kehittäminen	27
4.2 Oman osaamisen kehittäminen	27
LÄHTEET	28
LIITTEET	29

SAATTEEKSI

Lapin ammattikorkeakoulussa on sen perustamisesta lähtien kehitetty systemaattisesti opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämistä ja ohjausta ja siihen liittyvää osaamista. Työtä ohjaamaan valmistui vuonna 2014 Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelma, joka päivitettiin vuonna 2016. Suunnitelman tavoitteena on ohjeistaa ja ohjata henkilöstöä opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja ohjauksessa. Ohjeistuksen tarkoituksena on yhtenäistää erilaisia käytäntöjä palvelemaan entistä paremmin ja laadukkaammin opiskelijoitamme.

Ammattikorkeakoulun osaamis- ja ongelmaperustaisessa oppimisenäkemyksessä ohjaus on erittäin tärkeää ja osana jokaisen opettajan työtä. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallin indikaattorit, esim. 55 opintopisteen kertymät, tutkinnot ja opiskelijapalautteet edellyttävät ajantasaista seurantatietoa ja niiden pohjalta tehtäviä toimenpiteitä. Ohjauksessa ja opintojen etenemisen seurannassa opettajatuutorit ovat tärkeässä roolissa.

Tämän oppaan tarkoituksena on yhtenäistää, tukea ja ohjata opettajatuutorien toimintaa opiskelijoiden kanssa. Oppaan sisältö rakentuu laadunhallinnan PDCA-syklin mukaisesti: suunnittelu, toteutus, arviointi ja kehittäminen. Suunnitteluvaiheessa huomioidaan toimintaa ohjaavat ohjeet ja työn tavoitteet. Toteutusvaiheessa tuodaan esille erilaisia ohjauksen menetelmiä ja ohjaustyöhön liittyviä järjestelmiä. Arviointi ja kehittäminen liittyvät olennaisesti ohjaustyön ja toiminnan jatkuvaan kehittämiseen ja erilaisten palautteiden ja arviointien tuottamien tulosten huomioimiseen.

kannalta mielekäs tutkinto henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti. Opintojen eri vaiheissa painottuvat erilaiset ohjaustarpeet ja ohjaukselliset sisällöt. Oppimisen ja opintojen ohjaus kuuluvat Lapin ammattikorkeakoulun koko henkilöstön tehtäviin. Uraohjaus on koko opintojen ajan kestävä prosessi ja opintojen ohjaus ja uraohjaus nähdään tärkeäksi osaksi onnistunutta oppimista. Uraohjaukseen liittyy olennaisesti työelämätaidot ja -valmiudet, joiden kehittymistä tuetaan esimerkiksi ammattitaitoa edistävällä harjoittelulla, opinnäytetöillä, oppimisprojekteilla ja alumnitoiminnalla. Alumnitoimintaa kuvataan liitteellä 1.

Opettajatuutorilla on keskeinen rooli opiskelijan ja ryhmän ohjaamisessa opintojen eri vaiheissa. Opettajatuutori toimii yhteistyössä muiden Lapin AMKin tieto-, neuvonta- ja ohjaustyötä tekevien ja tukipalveluiden kanssa. Lapin AMKin hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelma yhtenäistää ja ohjaa palvelujen järjestämisessä. Suunnitelmassa kuvataan holistisen mallin mukainen ohjaustahojen yhteistyö opiskelijoiden erilaisissa ohjaustarpeissa.

Opintojen ohjaajien, opettaja- ja opiskelijatuutorien nimet sekä tuutorointioppaat on koottuna Lapin amkin sivuille osoitteeseen <http://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Opiskelua-tukevat-palvelut/Opintojen-ohjaus-ja-tuutorointi>.

QR-koodi: Opintojen ohjaajien, opettaja- ja opiskelijatuutorien nimet sekä tuutorointioppaat.

2 OPETTAJATUUTOROINNIN SUUNNITTELU

2.1 OHJAUKSEN TARPEET

Opiskelijan opintopolun eri vaiheissa painottuvat erilaiset ohjaustarpeet ja ohjaukselliset sisällöt. Opiskelijan ohjaustarpeisiin ja ohjauksen toteuttamiseen vaikuttavat yleiset opiskeluprosessiin kuuluvat tekijät, koulutuskohtaiset asiat (kuten opetussuunnitelmat ja toteutukset, esim. harjoittelun ajoitus) sekä opiskelijan yksilölliseen opiskeluprosessiin liittyvät ohjaustarpeet.

Ohjausta suunniteltaessa on tärkeää rakentaa toimintatapoja, jotka edistävät monipuolisesti vuorovaikutusta opiskelijan, opiskelijaryhmän ja opettajatuutorin kesken. Opettajatuutorin tehtävänä on huolehtia siitä, että opiskelun suunnittelua helpottava keskeinen tieto on opiskelijoiden käytössä. Alkuvaiheen ohjaus on merkittävää opintojen käynnistymisen ja opiskeluun sitoutumisen kannalta. Opettajajohtoinen opetus muuttuu yksilöllisemmäksi tapahtumaksi ja oppiminen siirtyy enemmän oppijan itsensä vastuulle. Ohjaus ja tuki suunnitellaan opiskelijan yksilöllisen oppimispolun varrelle.

Opiskelijoilla on taustastaan ja elämäntilanteestaan johtuen erilaisia ohjaustarpeita, ja toisaalta ohjaustarpeet painottuvat opintojen eri vaiheissa erilaisiin asioihin. Nuorilla opiskelijoilla, jotka muuttavat ehkä uudelle paikkakunnalle, on tärkeää opiskelu-ympäristöön ja opiskelutapaan perehtymisen ohella paikkakuntaan ja sen palveluihin tutustuminen. Omaan opiskeluryhmään tutustuminen ja uusien ystävien saaminen ovat tärkeitä asioita opintoihin sitoutumisen kannalta. Kansainväliset opiskelijat tarvitsevat lisäksi perehdytystä suomalaiseen yhteiskuntaan ja opiskelukulttuuriin sekä mahdollisesti neuvontaa suomen kielen opintojen pariin. Aikuisopiskelijoilla koulutustausta, ikä, työssäkäynti, perhe ja hankittu osaaminen vaikuttavat opiskeluun ja sen järjestelyihin ja ohjaustarpeeseen. Ohjaustarpeet huomioidaan opettajatuutorin tuella ohjauskeskustelussa, joka toteutuu tulokeskustelulomakkeen avulla sekä päivä- että monimuoto-opiskelijoille.

Ohjauskeskustelut ja niissä aiemman osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ovat keskeistä tuutoroinnin sisältöä. Myös verkko-opiskeluun ja -välineisiin sekä oppimisympäristöihin perehtyminen sekä selkeät opiskelun pelisäännöt ja poikkeustilanteista informointi (esim. aikataulumuutokset) korostuvat. Aikuiset ovat yleensä

motivoituneita opiskeluun, mutta työn ja muun elämän yhdistäminen voi tuoda haasteita ajankäyttöön. Monimuoto- ja YAMK-opiskelijoiden ohjaustarpeet liittyvät usein hyväksilukuihin ja hankitun osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen. Tämän lisäksi ohjaustarpeita tulee erilaisista olosuhdemuutoksista esim. työtilanteesta.

Erilaisilla opinto-oikeuksilla opiskelevat, mm. avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat, ovat tasavertaisia muiden opiskelijoiden kanssa ja samalla tavoin ohjauksen ja tuen piirissä. He ohjautuvat opintojen ohjaajan kautta opintosuoritustensa mukaisesti ryhmiin. Avoimen ammattikorkeakoulun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen suunnitelma on kuvattu liitteessä 2.

2.2 OPETTAJATUUTORIN TYÖTÄ OHJAAVAT SUUNNITELMAT

Opettajatuutorin työtä ohjaavat ammattikorkeakoulun erilaiset opiskeluun, opiskelun järjestelyihin ja ohjaukseen liittyvät ohjeet. Opettajatuutorin on hyvä perehtyä aluksi Lapin AMKin tutkintosääntöön ja hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelmaan. Opettajatuutorin tärkeimpiä työtä ohjaavia asiakirjoja ovat:

- Tutkintosääntö / Lapland UAS Degree Regulations
- Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelma
- HOT-ohjeistus
- Avoimen ammattikorkeakoulun tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen suunnitelma sekä avoimen AMKin opettajan opas
- Lapin AMKin opettajatuutoroinnin ohjausympäristö Moodlessa: *Opettajatuutorien koulutus* / (kurssiavain: opetuutor2015)
- Esteettömyys Lapin AMKissa

Liitteelle 3 on kerätty muita ohjeita, suunnitelmia ja järjestelmiä opettajatuutorin avuksi.

Moodle-työtila *Opettajatuutorien koulutus* on opettajatuutorien ja opintojen ohjaajien yhteinen toimintaympäristö, johon on koottu ajankohtaisten asioiden lisäksi muuta TNO-materiaalia, mm. tietoa hakuasioista, avoimesta AMKista ja verkko-ohjauksesta sekä opintojen edistymiseen käytettävästä Liikennevalo-ohjeistuksesta. Lapin AMKin HOT-työryhmän muistiot ja muut dokumentit tallennetaan intraan Lapin AMKin yhteiseen työtilaan ”Opiskelijoiden ohjaus ja hyvinvointi”. Alakohtaiset HOT-työryhmät vievät dokumenttinsa osaamisalan työtiloihin (Hyvinvointipalvelut, Matkailupalvelut, Kauppa ja kulttuuri sekä Teollisuus ja luonnonvarat).

Opettajatuutorit kuuluvat myös Lapin tieto-, neuvonta- ja ohjausverkostoon, jonka toimijasivusto (”Toimijalle”) sekä muuta TNO-tietoa löytyy osoitteesta www.lapintno.fi.

3 OPETTAJATUUTOROINNIN TOTEUTUS

3.1. OPETTAJATUUTORIN ROOLI OSAAMIS- JA ONGELMAPERUSTAISESSA OPPIMISESSÄ

Opettajatuutori on keskeisessä asemassa Lapin AMKin osaamis- ja ongelmaperustaisen oppimisen ohjauksessa. Opiskelijoille on tärkeää kertoa, mitä opiskelu ja oppiminen meillä tarkoittaa. Ohjauksen avuksi on laadittu opiskelijan opas *Osaamis- ja ongelmaperustaisen oppiminen Lapin ammattikorkeakoulussa, opiskelijan opas*. Itsearviointi on oleellinen osa osaamis- ja ongelmaperustaista oppimista (ks. liite 4).

Oppimisen itsearvioinnilla tarkoitetaan opintojen aikana säännöllisesti tapahtuvaa oppimisen ja osaamisen arviointia. Oppimisen itsearvioinnin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tunnistamaan ja kehittämään oppimisen taitojaan. Itsearviointi- ja reflektointitaidot ovat tärkeitä osaamisen kehittämisessä ja ammatillisessa kasvussa. Opiskelijoiden itsearvioinnin tueksi on laadittu sähköisiä lomakkeita, joiden täyttämässä opiskelijat tarvitsevat ohjausta. Itsearvioinnin harjoittelu aloitetaan opintojen alussa, jolloin opettajatuutori opastaa ja ohjaa ryhmäänsä itsearviointiin ja arviointityökalujen käyttöön. Opintojen aikana ohjauskeskusteluissa sekä opintojen lopussa valmistumiskeskustelussa opettajatuutori ohjaa opiskelijaa tekemään osaamisen itsearviointia kompetenssitasoisesti. YAMK-opiskelijoilla itsearviointiin ohjaus toteutuu mm. ohjauskeskusteluissa.

3.2 OPETTAJATUUTORIN KESKEISET TEHTÄVÄT

Opintojen alkuvaiheen ohjauksen ja tuutoroinnin tavoitteena on tukea opiskelijan ryhmäytymistä, orientoitumista ja sitoutumista ammattikorkeakouluopiskeluun sekä kotiutumista opiskelupaikkakunnalle. Tehtävänä on lisäksi vahvistaa opiskelumuotiota, ammattikorkeakoulun opiskelutavan omaksumista, opiskelutaitojen kehittymistä sekä opiskelijan ammatillista orientaatiota.

Opintojen keskivaiheen ohjauksen ja tuutoroinnin tavoitteena on tukea opiskelijan opiskelumuotiota ylläpitämistä ja opintojen etenemistä, henkilökohtaisten tavoitteiden selkiytymistä, koulutukseen liittyviä valintoja ja ammatillista suuntautumista.

Ohjauksella tuetaan opiskelijan oppimisen ja kehittymisen itsearviointitaitoa, persoonallista ja ammatillista kasvua sekä opiskeluryhmän toimintaa.

Opintojen loppuvaiheen ohjauksen ja tuutoroinnin tavoitteena on tukea opiskelijan opiskelumotivaation ylläpitämisestä, oman osaamisen ja ammattitaidon tiedostamista ja suullistamista, ammatti-identiteetin kehittymistä sekä ammattiin valmistumista. Ohjauksen tavoitteena on vahvistaa opiskeluajan jälkeisten toiveiden ja tavoitteiden selkiintymistä sekä työelämään tai jatkokoulutukseen siirtymistä.

Opettajatuutorin keskeisiä tehtäviä (ks. liitteen 5 taulukko) ovat

- Ryhmäytymisen tukeminen yhteistyössä opiskelijatuutoreiden ja muiden opettajien kanssa.
- Opintoihin ja korkeakoulu yhteisöön perehdyttäminen.
- Opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) laatimisen ja päivittämisen tukeminen (SoleOps-järjestelmässä eHOPS).
- Opintojen edistymisen seuranta (esim. Liikennevalo-seuranta) vähintään kerran lukukaudessa sekä tukitoimet.
- Yksilölliseen ohjaustarpeeseen vastaaminen.
- Ohjauskeskustelujen käyminen opiskelijan / opiskelijaryhmän kanssa.
- Vastuupettajana toimiminen orientaatio-opinnoissa.
- Ryhmän tuutorituntien pitäminen säännöllisesti.
- Ajankohtaisista asioista tiedottaminen, mm. ilmoittautuminen läsnäolevaksi sekä ilmoittautuminen opintojaksolle, vapaasti valittaville opinnoille ja kesäopinnoille.
- Opiskelijapalautteen antoon liittyvät tehtävät.
- Yhteistyö TNO-verkoston kanssa.
- Valmistumisen ohjeistus.

3.3 MENETELMIÄ JA TYÖKALUJA

Opettajatuutorointi voi olla yksilö- tai ryhmäohjausta ja tuutorointia voidaan toteuttaa lähi- tai etäohjauksena. Menetelmän valintaan vaikuttaa opiskelijan ohjaustarve, ohjauksen sisältö ja tavoitteet sekä ohjausresurssit. On tärkeää ymmärtää opettajatuutorointi prosessina eikä joukkona irrallisia toimenpiteitä. Ohjauksessa ja menetelmien valinnassa on tärkeää ennakoiva työote. Se tarkoittaa opiskelijan tulevaisuuden määrittelyä, oppimispolun suunnittelua ja siihen liittyviä valintoja tai päätöksiä suhteessa aiempaan osaamiseen. Opiskelijalla on aktiivinen rooli oman tulevaisuutensa tekemisessä. Ennakoivan työotteen menetelmiä ovat mm. säännöllinen opintojen edistymisen seuranta ja puheeksi ottaminen.

Henkilökohtainen ohjaus

Opiskelun henkilökohtaistamisen ja yksilöllistämisen tavoitteet ovat lisänneet henkilökohtaisen ohjauksen tarvetta ja merkitystä. Opettajatuutorin tehtäviin kuuluu oh-

jauskeskustelun käyminen opiskelijan kanssa vuosittain ja myös tarpeen mukaan. Opintojen alkuvaiheessa käydään tulokeskustelu, opintojen keskivaiheella vuosittaiset kehityskeskustelut ja loppuvaiheessa valmistumiskeskustelu. Ohjauskeskusteluisa voi hyödyntää niihin suunniteltuja lomakkeita. Itsearviointia ohjaavien kysymysten avulla opiskelija pohtii senhetkistä osaamistaan, opiskeluaan, tavoitteitaan ja suunnitelmiaan. Opiskelijan lomakkeessa esiin nostamia asioita voi käyttää keskustelun pohjana ja tukena. Kysymysten pohjalta tehtävä itsearviointi auttaa opiskelijaa valmistautumaan ohjaukseen, jolloin keskustelut ovat opiskelijalähtöisiä ja syvällisempiä.

Ohjauskeskustelun tavoitteena on tukea opiskelijan opiskeluprosessin käynnistymistä ja etenemistä, osaamisen kehittymistä ja ammatillista kasvua sekä opiskelijan valmistumista tavoiteajassa. Ohjauskeskustelu tukee opiskelijan reflektointitaidon kehittymistä ja vahvistaa opiskelumotivaatiota. Ohjauskeskustelu suuntautuu parhaimmillaan kaikille ohjauksen osa-alueille. Opintojen etenemisen suunnittelu ja seuranta sekä niihin kiinteästi liittyvä ammatillisen kasvun ohjaus voi olla keskustelun lähtökohtana. Myös opiskelukyvyn ja -hyvinvoinnin tukeminen ja kaikkien opiskeluun vaikuttavien tekijöiden käsittely on tärkeä osa keskustelua. Mikäli opinnot ovat edenneet hitaasti ja opintoja on jäänyt rästiin, tulee ottaa puheeksi opintojen etenemisen esteet ja mahdolliset ongelmat ja tarvittaessa ohjata opiskelijaa hakemaan tai hakea hänen kanssaan tukea muista ohjaus- ja hyvinvointipalveluista.

Ohjauskeskustelun edellytyksenä on opiskelijan ja opettajatuutorin välinen tasa-arvoinen vuorovaikutus ja luottamuksellinen ilmapiiri. Vastuu opiskelun suunnittelusta ja toteutumisesta on opiskelijalla itsellään. Opettajatuutorin tehtävä on tukea ja tuoda keskusteluun opiskelun kannalta tärkeää tietoa sekä suunnata ohjauskeskustelua tavoitteiden suuntaan. Opettajatuutorointia ohjaavat Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta ja Henkilötietolaki. Opettajatuutorilla on vaitiolovelvollisuus ohjauskeskustelussa käydyistä asioista eikä opiskelijalta saatua sähköpostiviestiä saa välittää eteenpäin ilman opiskelijan lupaa. Opiskelijan suostumuksella voi keskustella opiskelijan asioista muiden henkilöiden kanssa.

Opiskelijan on tärkeää saada henkilökohtaista ohjausta myös tarpeen mukaan. Opettajatuutorin on hyvä sopia opiskelijoidensa kanssa, miten akuutteihin ohjaustarpeisiin saa apua. Erilaisia tapoja ovat esim. viikoittainen vastaanottoaika, sovitussa ajassa sähköpostiin vastaaminen, puhelinaika tai tarvittaessa soittopyyntöön vastaaminen.

Ryhmäohjaus

Opiskeluryhmällä on tärkeä merkitys opiskelussa. Hyvä ryhmähenki auttaa opiskeluun sitoutumisessa; ryhmässä opitaan ja ryhmä pitää yllä motivaatiota. Toimiva ryhmä tarjoaa myös vertaistukea opiskelupolun eri vaiheissa.

Opettajatuutorin tehtävänä opintojen alussa on ryhmäytymisen tukeminen yhdessä opiskelijatuutoreiden kanssa. Opintojen edetessä opettajatuutori edistää ryhmän toimintaa yhteistyössä muiden opettajien ja tukipalveluiden kanssa.

Ryhmäohjaus on usein luonteeltaan tiedottavaa ja neuvovaa ja voidaan toteuttaa suurelle ryhmälle tai pienryhmälle. Opintojen alkuvaiheessa opiskelijoille kerrotaan

ammattikorkeakouluun ja opiskeluun liittyvistä asioista Opiskelutaidot ja ammatillinen kasvu / Oppiminen Lapin ammattikorkeakoulussa / Orientoivat opinnot / Johdatus alakohtaisiin opintoihin -opintojaksoon kuuluvina sisältöinä. Ryhmäohjauksella saavutetaan enemmän kuin itsenäisellä tietoon perehtymisellä. Se mahdollistaa kyselyn ja asioiden tarkentamisen sekä helpottaa asioiden tulkintaa.

Opettajatuutorointiin sisältyy ryhmäohjausta myös tuutoritunteina opintojen aikana. Sisällöt liittyvät lukuvuoden ja opintojen vaiheen ajankohtaisiin kysymyksiin, mm. opintojen suunnitteluun (suuntautuminen, harjoittelut, opintojen eteneminen), opiskelun käytännön asioihin tai ryhmän toiminnan tukemiseen. Opiskelijoilta voi selvittää, mitkä asiat ovat heidän mielestään tärkeitä juuri sillä hetkellä. Ryhmäohjauksen suunnittelu siten, että se vastaa opiskelijan tarvetta sisällöllisesti ja ajallisesti, on ohjausresurssin kannaltakin tarkoituksenmukaista. Samalla vähenee henkilökohtaisen ohjauksen tarve. Osaan aiheista opiskelijat voivat perehtyä itsenäisesti, tai ohjaus voi toteutua verkossa.

Pienryhmäohjaus (esim. 5–6 opiskelijaa) soveltuu asioista tiedottamiseen ja neuvontaan, mutta myös esim. opiskelutavoitteiden asettamiseen, opintojen suunnitteluun sekä osaamisen ja ammatillisen kehittymisen arviointiin. Pienryhmässä vuorovaikutus ja vertaistuki helpottavat opiskelijaa osaamisen reflektoinnissa ja opiskelutavoitteiden tarkentamisessa.

Verkko-ohjaus

Lapin AMKissa on kehitetty ja kehitetään aktiivisesti verkko-ohjauksen menetelmiä ja samalla joustavia ja helposti saavutettavia työmenetelmiä ohjaukseen. Monimuotoryhmissä sovellettavat verkko-ohjauksen menetelmät monipuolistavat ja tehostavat myös päiväopiskelijoiden ohjausta. Verkko-ohjauksella sekä kasvokkain tapahtuvalla ohjauksella on omat vahvuutensa. Tietyt asiat soveltuvat joustavasti verkkoon, osa paremmin kasvotusten. Myös ohjattavista osa hakee tiedon ja ohjauksen mieluummin verkosta ja toiset pitävät kasvokkaista ohjausta mielekkäämpänä vaihtoehtona.

Lapin AMKin verkkosivuilla on opiskelijoille opintojen alkuvaiheesta loppuvaiheeseen kattavasti ohjeita ja opastusta, lomakkeita ja linkkejä sovelluksiin opintojen suunnittelun tueksi. Verkkosivuille on koottu tietoa opiskelua tukevista palveluista. Opintojen orientointivaiheessa on tärkeää opastaa ja neuvoa opiskelijaa löytämään ja käyttämään Lapin AMKin verkkosivuja. Netin ja verkon ohjausympäristöjen käyttö tiedon jakamiseen tehostaa ohjausta ja säästää resursseja asioihin, joissa tarvitaan vuorovaikutukseen perustuvaa ja/tai kasvotusten tapahtuvaa ohjausta.

Selainpohjainen opetussuunnitelmajärjestelmä (SoleOps) ja eHops ovat opettajatuutorin ja opiskelijan tärkeitä työkaluja. Opiskelijan perehdyttäminen niiden käyttöön on keskeinen opintojen alkuvaiheen ohjaustehtävä. Opetussuunnitelmajärjestelmän ja esim. tietojen visualisoinnin avulla voi ryhmäohjauksessa ohjata opiskelijoita opintojen suunnittelussa ja opintojen etenemisen seurannassa. Samoin henkilökohtaisessa ohjauksessa eHops on keskeinen opettajatuutorin ja opiskelijan työkalu. (Liite 3.)

Verkko-oppimisympäristöt ja -alustat tarjoavat ohjausympäristön tiedottamiseen ja vuorovaikutteiseen ohjaamiseen. Ryhmän ohjausympäristöön voi koota kyseisen ryhmän ja ohjattavien opintojen suunnitteluun ja ohjaukseen kuuluvan tiedon. Verkko-ohjausympäristössä keskustelualuetta voi käyttää vuorovaikutteiseen ohjaukseen asioista, joiden käsittely hyödyntää useaa opiskelijaa. Ympäristöt lisäävät joustavuutta ajankäytössä ja mahdollisuutta neuvonnan ja ohjauksen saamiseen silloin kun opiskelija sitä tarvitsee. Opiskelijat voivat toimia vuorovaikutuksessa ja tukea toisiaan, peilata käsityksiään toistensa kanssa sekä kokea yhteenkuuluvaisuutta ryhmään etäisyydestä huolimatta. Opettajatuutorin työssä haasteena voi olla keskustelun seuraaminen, jonka takia keskustelualueen käytöstä on hyvä sopia pelisäännöt. Reaaliaikaiset verkko-ohjausympäristöt ovat vaihtoehtoinen tapa henkilökohtaiseen ohjauskeskusteluun erityisesti monimuoto-opiskelijoille.

Varhainen tuki

Varhaisen tuen tarkoitus on edistää opiskelijan opiskelukykyä, hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Varhaisen tuen avulla pyritään edistämään opintojen sujuvaa etenemistä ja estämään opintojen keskeytyminen. Opiskelijoille tulee tiedottaa jo opintojen alkuvaiheessa ammattikorkeakoulun ja opiskelupaikkakunnan tarjoamista palveluista. Opiskelun erityisjärjestelyitä tarvitseville opiskelijoille suunnitellaan tukitoimet heti opintojen alkaessa.

Huolen herätessä

Huoli on tunne, joka voi herätä opiskelijan kohtaamisessa tai keskusteluissa opiskelijoiden kanssa. Asian ottaa puheeksi se, jolla huoli on herännyt kahdenkeskisessä keskustelussa opiskelijan kanssa. Tarvittaessa opiskelija ohjataan tukipalveluiden piiriin, esimerkiksi opintojen ohjaajan, kuraattorin tai terveydenhoitajan luo. Apuna oman huolen arvioinnissa voi käyttää ns. huolen vyöhykkeistöä:

I EI HUOLTA VYÖHYKE

Työntekijä kokee, että opiskelijan asiat ovat hyvin. Hän kokee asioiden ja oman toiminnan sujuvan niin kuin pitääkin ja tuottavan toivottuja tuloksia.

II PIENEN HUOLEN VYÖHYKE

Työntekijällä käy pieni huoli tai ihmettely mielessä, jopa toistuvasti. Hänellä on kuitenkin vahva luottamus omiin auttamismahdollisuuksiinsa. Näissä tilanteissa huolen puheeksi ottaminen koetaan suhteellisen helpoksi, koska työntekijä pystyy tarjoamaan tukeaan. Useimmiten tuki tuottaa toivottua myönteistä kehitystä. Pienen huolen vyöhykkeellä on hyvät mahdollisuudet varhaiseen puuttumiseen.

III TUNTUVAN HUOLEN VYÖHYKE (HARMAA VYÖHYKE)

Työntekijän huoli on tuntuva ja kasvaa edelleen. Omat auttamiskeinot on käytetty tai ne ovat vähissä. Usko omiin auttamismahdollisuuksiin on ehtymässä. Usein tällä alueella esiintyvää huolta on ilmennyt jo pitkään. Tilanteet ovat kuormittavia, tilanteeseen liittyvien tahojen työnjako on usein epäselvää tai muiden tahojen mukanaolosta ei ole tietoa. Työntekijä kokee kasvavaa huolta, kaipaa lisävoimavaroja ja kontrollia, mutta on samanaikaisesti epävarma ”riittävästä näytöstä” ja voi pelätä liioittelevansa. Työntekijä joutuu pohtimaan myös velvollisuuksiaan.

IV SUUREN HUOLEN VYÖHYKE

Työntekijä arvioi opiskelijan olevan vaarassa. Huoli on tuntuva ja omat keinot ovat lopussa. Vyöhykkeelle sijoittuvat huolet eivät anna työntekijöille enää mahdollisuutta empimiseen. Työntekijä ennakoii, että asiakkaalle käy huonosti, ellei tilanteeseen saada muutosta heti. (Eriksson & Arnkil 2005.)

Puheeksi ottaminen

Puheeksi ottamisen peukalosäännöt:

1. Pohdi omaa huoltasi ja missä asioissa tarvitset apua opiskelijan tukemisessa.
2. Mieti, mikä opiskelijan kanssa työskentelyssä on hyvää ja toimivaa.
3. Pohdi miten voisit ilmaista sekä hyvät asiat että huolesi syyt niin, ettei puheesi tule tulkituksi moitteeksi tai syytteeksi.
4. Ennakoi mitä tapahtuu, jos teet mitä ajattelit ja miten sanoihisi reagoidaan.
5. Etsi itsekseesi ajatuskohteen ja mahdollisesti työtoverisi kanssa äänen puhuen tapa, joka ennakoitisi mukaan aukaisee mahdollisuuksia jatkaa yhteistyön rakentamista dialogin hengessä.
6. Muuta lähestymistapaasi, jos ajatuskokeesi tuottavat kielteisen tunteen ennakoinnin siitä, että dialogiin ei päästä tai sitä ei voi pidemmälläkään aikavälillä jatkaa.
7. Kun tunnet, että olet löytänyt rakentavan ja kunnioittavan lähestymistavan, ota huolesi puheeksi sopivan ajan tullen ja sopivassa paikassa.
8. Ole joustava, kysehän on kontaktissa tapahtuvasta vuoropuhelusta. Älä toteuta aikeitasi mekaanisesti, tilanteesta välittämättä.
9. Pohdi mitä tapahtui? Kävikö niin kuin ennakoit? Mitä opit? Miten turvaat osaltasi dialogin ja yhteistyön jatkamista? (Eriksson & Arnkil 2005.)

Puheeksi ottaminen sisältää ajatuksen, että asialle voidaan tehdä jotakin. Opettaja-tuutori voi pohtia, miten hän omalta osaltaan voi tarjota apua ja tukea. Tukimahdollisuuksia ovat esim. säännölliset tapaamiset, sopimus yhdessä ajan varaamisesta kuraattorille tai opiskeluterveydenhuoltoon, lupa keskustella opiskelijan tilanteesta esimerkiksi vaikeuksia tuottavan opintokokonaisuuden opettajan kanssa. Tuki voi olla myös opiskelijan huolten kuuntelu ja sanoittaminen. (Lipponen T. 2010.)

4 OPETTAJATUUTOROINTI – ARVIOINTIA JA KEHITTÄMISTÄ

Opettajatuutori vastaa oman työnsä laadusta ja työn kehittamisestä, oman ammatillisen osaamisensa kehittamisestä, kehittävän palautteen antamisesta ja vastaanottamisesta, saamansa palautteen huomioimisesta työnsä ja osaamisensa kehittämisessä sekä roolistaan niissä prosesseissa, joissa on toimijana.

4.1 SEURANTA, ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN

Opintojen edistymistä seurataan opiskelijan kanssa käydyissä ohjauskeskusteluissa. Seurannassa käytetään myös ns. Liikennevalo-seurantaa, jolla saadaan laskennallista tietoa opintojen edistymisestä. Hyvinvoinnin ja ohjauksen tuloksellisuudesta kerätään erilaista palautetta, mm. hyvinvointikysely, opiskelijoiden antama vuosipalaute, valmistuvan palaute ja opintojaksopalaute. Opintojaksopalautteesta saa ajantasaista tietoa intrassa olevasta opintojaksopalauteinfosta. Vuosipalautteesta ja valmistuvan palautteesta laaditut koulutus- ja osaamisalakohtaiset koosteet tuottavat arvokasta tietoa ohjauksen tuloksellisuudesta ja kehittämiskohteista. Intran laatusivustolla ”Tulokset ja palaute” on yhteenveto palautejärjestelmistä: <https://intra.lapinamk.fi/fi/lapin-amk/laatujaarjestelma/Sivut/Tulokset-ja-palautteet.aspx>.

Käsikirjassa *PARAS PAIKKA. Laadunhallinta Lapin ammattikorkeakoulussa* on kuvattu laadunhallinnan toimijoita ja vastuita. Opiskelijan vuosipalautteen käsittelyssä opettajatuutorin tehtävänä on käydä koulutuskohtaiset tulokset läpi ryhmänsä kanssa ja esitellä kehittämissuunnitelmat. Erityisen tärkeää on ns. palautteen palaute eli opiskelijoiden antamana palautteen perusteella tehtyjen kehittämistoimien tulokista kertominen.

4.2 OMAN OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Opettajatuutorina toimivalta edellytetään tuutorointiin liittyvää osaamista ja sen jatkuvaa päivittämistä. Ammattikorkeakoulun henkilöstön osaamiskartoituksissa arvioidaan myös ohjausosaamista. Osaamiskartoituksista saatuja tuloksia voi opettajatuutori hyödyntää käydessään esimiehensä kanssa kehityskeskusteluja ja suunnitellaan omaehtoista tai työnantajan tukemaa täydennyskoulutusta. Koulutus on yksi

väline kehittää osaamista, mutta tärkeää on myös arkipäivän työssä toteutuva vertaisoppiminen ja vertaistuki. Varsinkin uusien opettajatuutorien perehdytyksessä vertaisella on suuri merkitys ns. hiljaisen tiedon ja hyvien käytäntöjen siirtämisessä.

Opettajatuutoreille järjestetään työnantajan tukemia yhteisiä koulutuksia ja perehdytyksiä. Elokuussa järjestetään aloittavien ryhmien, opinto-ohjaajien ja tukipalvelujen sekä opettajatuutorien koulutus tai Opettajatuutorin Moodle-ympäristöön *Opettajatuutorien koulutus* (kurssiavain: opetuutor2015) kerätään koulutuksiin liittyvät materiaalit ja muut ajankohtaiset asiat.

LÄHTEET

- Kangastie, H. Kähkölä, S, Kärnä, V, Saari, S. & Sipilä, M. 2014. Päivitetty 2016 ja 2017. Lapin ammattikorkeakoulun Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelma. Viitattu 30.3.2017 <http://julkiset.lapinamk.fi/DropOffLibrary/Lapin%20AMK%20hyvinvointi-%20ja%20ohjaussuunnitelma.pdf>.
- Könni P. & Rautiainen T. Monimuotoryhmän ohjaaminen verkossa. (julkaisematon artikkeli)
- PARAS PAIKKA. Laadunhallinta Lapin ammattikorkeakoulussa -käsikirja.
- Rautiainen, T. 2016. Hyvä verkko-ohjaus. Miten voin auttaa? Teoksessa H. Kangastie (toim.) Samassa veneessä. Rovaniemi: Lapin amk, 67– 69.
- Sipilä, M. & Lipponen, T. 2010. Varhainen puuttuminen ja huolen puheeksi otto. Viitattu 9.5.2017. <https://intra.lapinamk.fi/fi/yhteiset-palvelut/opetuksen-palvelut/Jaetut%20asiakirjat/Varhainen%20puuttuminen%20ja%20huolen%20puheeksi%20otto.pdf#search=varhainen%20tuki>.

LIITTEET

Liite 1. Alumnitoiminta Lapin AMKissa

(Katja Mattila & Helena Kangastie)

Lapin ammattikorkeakoulussa alumnilla tarkoitetaan korkeakoulusta valmistunutta, entistä opiskelijaa. Alumnitoiminnassa voi olla mukana myös korkeakoulun entisiä työntekijöitä, yrittäjiä ja muita sidosryhmiä, jotka haluavat toiminnallaan edistää korkeakoulun toimintaa. Alumnitoiminta on alumnille aina vapaaehtoista ja toimintaan saa osallistua sen mukaan. Alumnitoimintaan suositellaan rekisteröitymistä yhteydenpidon helpottamiseksi, mutta se ei ole pakollista. Jäseneksi voi liittyä ilmaiseksi alumnien verkkosivulta.

Lyhyesti määriteltynä alumnitoiminnalla tarkoitetaan alumnien ja korkeakoulun välistä yhteistyötä ja yhteydenpitoa. Alumnitoiminnalla edistetään ammattikorkeakoulun perustehtävien, opetuksen ja TKI-toiminnan toteuttamista tavoitteena aluevaikuttavuus, työelämäyhteistyö ja elinikäinen oppiminen. Esimerkkejä alumnitoiminnasta ovat:

- Alumnien, henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteiset tapaamiset sekä alumnien vierailuluennot
- Alumneilta kerätty palaute koulutusten kehittämiseksi (mm. ops-yhteistyö, työelämäpalaute, valmistuvan kysely)
- Alumnien hyödyntäminen markkinoinnissa, koulutusviennissä ja uusien opiskelijoiden rekrytoinnissa
- Mentorointitoiminta ja muu vertaistuki opiskelijoille
- Alumnien välittämät työharjoittelu- ja työpaikat tai harjoittelun ohjaaminen sekä opinnäytetöiden toimeksiannot
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioyhteistyö alumnien ja korkeakoulun välillä
- Alumneille suunnatut jatko-opintomahdollisuudet, alumnien uratarinat ja vuoden alumnin valinta

Toiminnan tarkoituksena on hyödyttää kaikki osapuolia, ammattikorkeakoulua, työelämää, opiskelijoita, opettajia ja alumneja. Alumnitoiminnan hyödyt eri osapuolille:

- Alumnitoiminnan avulla korkeakoulu luo ja syventää yhteistyötä työelämän ja eri yhteistyökumppaneiden kanssa sekä saa arvokasta palautetta työelämän vaatimuksista.
- Alumnitoiminnan avulla voidaan edistää korkeakouluopiskelijoiden työllistymistä ja nopeuttaa valmistumista.
- Alumnitoiminta rikastuttaa ja monipuolistaa opintoja, parantaa opetuksen laatua, lisää opiskelijoiden tyytyväisyyttä opintoihin sekä vähentää keskeyttämisä.
- Vastaavasti alumni voi ylläpitää ja kehittää omaa asiantuntijuuttaan ja osaamistaan, verkostoitua, edistää omaa työllistymistään ja urakehitystä, jatkokouluttautua, toimia yhteistyökumppanina erilaisissa TKI-projekteissa tai toimeksiannoissa sekä saada uusia kontakteja yritykselleen.

Lapin AMKissa alumnitoiminta on koko henkilöstön asia. Jokaisella osaamisalalla sekä YAMK-yksikössä toimivat alumnivastaavat, jotka koordinoivat alumnitoimintaa ja toimivat opettajien, opettajatuutorien ja opintojen ohjaajien kanssa alumnitoiminnan edistäjänä.

Opettajatuutorilla ja opinto-ohjaajalla on keskeinen rooli opiskelijoiden ohjaamisessa, kannustamisessa ja sitouttamisessa alumnitoimintaan jo ensimmäisestä opiskeluvuodesta alkaen jatkuen koko opintojen ajan. Tavoitteena on, että jokainen huomioi alumnitoiminnan esittelyn ja alumnierekrutointin automaattisena ohjaustoitominnan osana opiskelijan koko opintojen ajan. Opettajatuutori ja opintojen ohjaaja toimivat opiskelijoiden linkkeinä korkeakouluun päin. Heillä on laajat verkostot ammattialansa eri toimijoihin, ja he voivat omalla toiminnallaan aktiivisesti ylläpitää ja edistää korkeakoulun alumnitoimintaa. Vaalitaan ja edistetään kaikki yhdessä ammattikorkeakoulumme alumnitoimintaa!

Liite 2. Avoimen AMKin tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden suunnitelma (Niina Riihiniemi)

Avoimen ammattikorkeakoulussa opiskelee yksittäisiä opintojaksoja tai opintokokonaisuuksia suorittavia opiskelijoita sekä tutkinto-opiskelijoiden ryhmissä opiskelevia polku- ja väyläopiskelijoita. Polku- ja väyläopiskelijat opiskelevat tutkintoryhmän lukujärjestyksen mukaisesti. He voivat suorittaa AMKissa tarjolla olevia opintoja, myös harjoittelun ja opinnäytetyön. Avoimen AMKin opiskelijat ovat oikeutettuja Lapin AMKin Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelman mukaisiin palveluihin. Avoimen AMKin opiskelijat eivät kuitenkaan ole oikeutettuja opintotukeen ja opintososiaalisiin etuihin. Alla on kuvattu avoimen AMKin opiskelijan tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelut opintojen eri vaiheissa.

TNO-palvelut	Vastuut	Tehtävät
Ennen opintoja ja opintojen suunnittelussa	<p>Avoimen AMKin henkilöstö, Lapin AMKin markkinointi, AMKin henkilöstö ja tutoropiskelijat, opinto-ohjaajat, hakutoimisto, opintotoimistot</p> <p>Avoimen AMKin henkilöstö, opinto-ohjaajat, opettajatuutorit, koulutusvastaavat, opiskelijatuutorit</p> <p>Avoimen AMKin henkilöstö, opinto-ohjaajat, opettajatuutorit</p> <p>Avoimen AMKin suunnittelija ja koordinaattori</p> <p>Opettajat</p> <p>Koulutusvastaavat, opettajatuutorit, opinto-ohjaajat</p>	<p>Tietoa avoimesta AMKista, avoimen opintotarjonnasta ja opiskelumahdollisuuksista (www-sivut, esitteet, esittelyt, messut, ohjaus jne.)</p> <p>Tietoa avoimen opiskelijan palveluista ja eduista (samat opiskelijapalvelut ja vakuutukset kuin AMKin tutkinto-opiskelijoilla, opintotukea ja opintososiaalisia etuja ei mahd. saada)</p> <p>Henkilökohtainen ohjaus opintojen suunnittelussa</p> <p>Mahdolliset selvitykset TE-toimistoon, vakuutusyhtiöön jne.</p> <p>Tietoa opintojen sisällöistä</p> <p>Tarvittaessa ennakoiva HOT</p>
Opintojen aloituksessa	<p>Avoimen suunnittelija ja koordinaattori</p> <p>Määritelty Hyvinvointi ja ohjaussuunnitelmassa</p>	<p>Avoimen AMKin opiskelijainfo (käytännön asioissa ohjaaminen, opiskelijapalvelut, jne.)</p> <p>Avoimen opiskelijan opas</p> <p>Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelman mukainen ohjaus ja palvelut</p>

Opintojen aikana	<p>Avoimen suunnittelija ja koordinaattori, opintojen ohjaaja, opettajatuutorit, koulutusvastaavat</p> <p>Määritelty hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelmassa</p>	<p>Ohjaus opiskelusuunnitelman päivittämiseen tarvittaessa</p> <p>Hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelman mukainen ohjaus ja palvelut</p>
Opintojen lopussa ja jälkeen	<p>Avoimen suunnittelija ja koordinaattori</p> <p>Avoimen suunnittelija ja koordinaattori sekä hakutoimisto</p> <p>Avoimen AMKin henkilöstö</p>	<p>Palautekysely avoimen AMKin TNO-palveluista</p> <p>Tarvittaessa opiskelusuunnitelman päivittäminen (mikäli opinnot jatkuvat)</p> <p>Tarvittaessa ohjaus AMKiin hakeutumisesta (yhteishaku/avoimen AMKin väylä).</p> <p>Avoimen AMKin koulutuksista tiedottaminen</p>

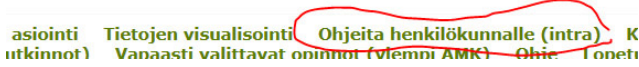
Liite 3. Ohjeita, suunnitelmia ja järjestelmiä opettajatuutorin avuksi

Ohjeita, oppaita ja suunnitelmia

- Lapin AMKin pelisäännöt / Rules of Lapland University of Applied Sci-ences
- Lapin AMKin turvallisuus- ja kriisitoimintaohje (intra)
- Päihdeohjelma
- Sora-opas / Turvallisen opiskeluympäristön edistäminen ja SORA
- Turvallisuus / Security (mm. yksiköiden toimintaohjeet)
- Turvaopas
- Työn opinnollistamisen ohje
- Varhaisen tuen toimintamalli ja opiskelun eritysjärjestelyt (Lapin amkin hyvinvointi- ja ohjaussuunnitelma, s. 14)
-

Järjestelmiä

SoleOps

- SoleOps on selainpohjainen opetuksen ja opiskelun suunnittelujärjestelmä. SoleOpsissa opiskelijat antavat opintojaksopalautetta, suunnittelevat oman henkilökohtaisen opintosuunnitelmansa (eHOPS), ilmoittautuvat opintoihin sekä uusintatentteihin. SoleOps-ohjeistus:
- Henkilökunnan SoleOPS-ohje (intra): ”Ohjeita henkilökunnalle”

asiointi Tietojen visualisointi Ohjeita henkilökunnalle (intra) K
utkinnot) Vanaasti valittavat onnimot (ylempi AMK) Ohje Tonet
- Opiskelijoiden ohjeistus Lapin AMKin nettisivuilla: <http://www.lapinamk.fi/fi/Opiskelijalle/Lomakkeet-ja-ohjeet> / <http://www.lapinamk.fi/en/Students/Forms-and-guidelines>
- eHOPS opiskelijan ohje - eISP instructions for students
- Ilmoittautuminen opinnoille - Enrolment for study units
- Tenttikäytäntö -Examination procedure
- Sähköinen asiointi -e-Services
-

Winha

- Winha on opintohallinnon järjestelmä, jossa ylläpidetään opiskelijatietoja, opiskelu- ja tutkintotietoja sekä opintosuorituksia. Opettaja, joka merkitsee opiskelijoille arviointeja, tarvitsee tunnukset Winhaan. Tunnukset saa pääkäyttäjiltä Mirja Ollilalta (mirja.ollila(at)lapinamk.fi) tai Merja Korkeamaalta (merja.korkeamaa(at)lapinamk.fi).
- WinhaWille on opiskelijakäyttöliittymä, josta opiskelija voi tarkistaa henkilötietonsa, opintosuorituksensa sekä tehdä lukuvuoden läsnäoloilmoittautumisen. WinhaWille toimii parhaiten Microsoft Internet Explorer 11.x tai Mozilla Firefox 45.x selaimilla.

Liite 4. Kehittävä arviointi – itsearvioinnin tiivistelmäkortti opettajalle

**Opiskelija oppimisen ja osaamisen kehittämisen arvioijana
(Helena Kangastie & Päivi Mastosaari)**

MITÄ?

Itsearvioinnilla tarkoitetaan opintojen aikana säännöllisesti tapahtuvaa oppimisen ja osaamisen arviointia. Oppimisen itsearvioinnin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tunnistamaan ja kehittämään oppimisen taitojaan. Osaamisen itsearvioinnissa opiskelija arvioi osaamistaan peilaten sitä opetussuunnitelmassa määriteltyihin osaamistavoitteisiin ja niistä johdettuihin arviointikriteereihin. Itsearviointi on oleellinen osa osaamis- ja ongelmaperustaista oppimistasi Lapin ammattikorkeakoulussa.

MIKSI?

Työelämässä tarvitaan itsearviointitaitoja ja kriittistä ajattelua. Arvioimalla omaa toimintaansa ja kokemuksiaan, opiskelija kehittää kriittistä ajatteluaan. Itsearvioinnissa opiskelija peilaa omaa oppimistaan ja osaamistaan tavoiteltaviin osaamistavoitteisiin ja tunnistaa vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Opiskelija tarvitsee itsearviointitaitoja myös henkilökohtaisen oppimispolun suunnittelussa, työn opinnollistamisen mahdollisuuksien tunnistamisessa sekä hankitun osaamisen tunnistamisessa (HOT).

MITEN?

Opiskelijaa kannustetaan perehtymään huolella jo opintojen alussa koulutuksen opetussuunnitelman kompetensseihin, osaamistavoitteisiin ja osaamisen arviointikriteereihin. Itsearvioinnin perustana ovat lukukauden opintojaksojen osaamistavoitteet ja niistä johdetut arviointikriteerit.

Itsearvioinnin harjoittelu aloitetaan heti opintojen alkaessa. Opiskelijat saavat ohjausta sekä käyttöönsä ohjeita ja lomakkeita itsearvioinnin tueksi. Opettajat kannustavat opiskelijoita hyödyntämään itsearvioinnissaan monipuolisia arviointitapoja sekä ohjaavat opiskelijoita mm. oppimispäiväkirjan, blogin, portfolion, videon, kuvi- ja käsitekarttojen hyödyntämisessä osaamisen näkyväksi tekemisessä. Itsearviointi

KOSKA?

Itsearviointi on keskeinen osa oppimisprosessia ja opettajat tekevät siitä luonnollisen osan opiskelijan oppimispolkua. Opintojen alussa opettajatuutori opastaa ja ohjaa ryhmäänsä itsearviointiin ja arviointityökalujen käyttöön. Lukukauden aikana lukukauden vastuupettaja ohjeistaa opiskelijat itsearviointiin lukukausitiimin laatiman arviointisuunnitelman mukaisesti. Opintojen aikana HOPS-keskustelujen yhteydessä sekä opintojen lopussa päättökeskustelun yhteydessä opettajatuutori ohjaa opiskelijaa tekemään osaamisen itsearviointia kompetenssitason mukaisesti.

Liite 5. Opettajatuutorin tehtävät, toimenpiteet ja toteutus

Opettajatuutorointi opintojen alkuvaiheessa

Tehtävät	Toimenpiteet	Toteutustapa ja ajankohta
- Opintojen aloitus/ uudet opiskelijat tulevat korkeakouluun - Ryhmytymisen tukeminen - Todistusten tarkistaminen	Opiskelijoiden perehdyttäminen taloon ja opintoihin.	- Ryhmäohjaus - Yhteistyössä opiskelijatuutoreiden ja muiden tukipalveluiden kanssa. - Opintojen alussa
Tulokeskustelu	Hopsin laatimisen ohjaus ja tukeminen. HOT-prosessin ohjaus.	Yksilöohjaus - Tulokeskustelulomake - Opintojen alussa
Henkilökohtainen ohjauskeskustelu / kehityskeskustelu. Ammatillisen kasvun ohjaus	Henkilökohtainen ohjauskeskustelu opiskelijan ura- ja opintosuunnitelman pohjalta	Yksilöohjaus 3./4. lukukausi
Työelämäyhteistyö	Uratarinat, alumnivierailut, työn opinnollistaminen	Ryhmäohjaus
Tiedottaminen - opintojaksolle ilmoittautumiset - palautteiden antamisesta - palautteiden käsittelystä - yleiset asiat - ilmoittautuminen läsnä-/poissaolevaksi opiskelijaksi - kesäopinnot/ vapaasti valittavat - vaihto-opiskelu	Tuutoritunnit lukujärjestyksen mukaisesti Muu viestintä	Ryhmäohjaus - Jatkuva prosessi - Sähköposti ym. koulutusalan tiedotuskanavat
Opintojen etenemisen seuranta	Opintosuoritusten tarkistaminen	Esim. SoleOps, liikennevalot, jos poikkeamia, niin yhteydenotto opiskelijaan. - lukukausien päätteeksi
Yksilövastaanotto	Saatettava opiskelijoiden tietoon, varausjärjestelmästä sopiminen.	Yksilöohjaus - jatkuva prosessi
Hyväksilukujen käsittely	Hakemusten käsittely ja mahdolliset jatkotoimenpiteet	Järjestelmän kautta - jatkuva prosessi

- Opiskelutaidot ja ammatillinen kasvu / Oppiminen Lapin ammattikorkeakoulussa / Orientoivat opinnot / Johdatus alakohtaisiin opintoihin sisällön suunnittelu ja toteuttaminen
- Esteettömän opiskelun tukeminen, tarvittaessa erityisjärjestelyiden hakeminen (osana tulokeskustelua)
- Opiskelijan käynnistämän HOT-prosessin ohjaus (osana tulokeskustelua)
- Varhainen puuttuminen, mikäli opinnot eivät etene suunnitelman mukaan:
 - kutsu ohjauskeskusteluun ja tarvittaessa HOPSin päivittäminen
 - yhteistyö muiden ohjaustahojen kanssa (esim. opo, kuraattori)

Opettajatuutorointi opintojen keskivaiheessa

Tehtävät	Toimenpiteet	Toteutustapa ja ajankohta
Henkilökohtainen ohjauskeskustelu / kehityskeskustelu. Ammatillisen kasvun ohjaus	enkilökohtainen ohjauskeskustelu opiskelijan ura- ja opiskelusuunnitelman pohjalta	Yksilöohjaus
Tiedottaminen - kesäopinnot/ vapaasti valittavat - ilmoittautuminen läsnä/ poissaolevaksi opiskelijaksi - opintojaksoilmoittautumiset - palautteiden antamisesta - palautteiden käsittelystä - yleiset asiat	Tuutoritunnit lukujärjestyksen mukaisesti Sähköposti yms. koulutuksen tiedotuskanavat	Ryhmäohjaus - jatkuva prosessi
Uraohjaus	Verkostoitumisen tukeminen työelämään - alumnivierailut Tiedottaminen - työelämätahtumat - uraluennot yms.	Ryhmä- ja yksilöohjaus
Opintojen etenemisen seuranta	Opintosuoritusten tarkistaminen	Esim. SoleOps, liikennevalot, jos poikkeamia, niin yhteydenotto opiskelijaan. - lukukausien päätteeksi
Yksilövastaanotto	Saatettava opiskelijoiden tietoon, varausjärjestelmästä sopiminen.	Yksilöohjaus - jatkuva prosessi
Hyväksilukujen käsittely	Hakemusten käsittely ja mahdolliset jatkotoimenpiteet	Sähköinen asiointi - jatkuva prosessi

- Opiskelijan valintojen ohjaus ja tukeminen: esim. vaihto-opiskelu, harjoittelu, suuntautuminen ja vapaasti valittavat opinnot

Opettajatuutorointi opintojen loppuvaiheessa

Tehtävät	Toimenpiteet	Toteutustapa ja ajankohta
Tiedottaminen - valmistumiseen liittyvät toimenpiteet - valmistumiskyselyyn vastaaminen - valmistumiskeskustelu	Lukujärjestyksen mukaisesti.	Ryhmäohjaus
Opintojen etenemisen seuranta	Opintosuoritusten tarkistaminen	Yksilöohjaus
Uraohjaus	Yritysyhteistyöhön aktivoiminen ja yritysyhteistyöstä tiedottaminen - opinnäytteet, vierailut, messut yms. Alumnitoimintaan aktivointi	Ryhmä- ja yksilöohjaus
Valmistumiskeskustelu	Jatko-opintomahdollisuuksista tiedottaminen/ keskustelu	Yksilöohjaus
Alumnitoiminnan markkinointi	Tiedottaminen ja motivointi	Ryhmä- ja yksilöohjaus, voidaan toteuttaa osana valmistumiskeskustelua

- Opiskelijan ammatti-identiteetin kehittymisen ohjaus ja tukeminen

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

www.lapinamk.fi

ISBN 978-952-316-194-8